

МІЖРЕГІОНАЛЬНА
АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

МАУП

НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА
дисципліни
“СУЧАСНІ СОЦІОЛОГІЧНІ ТЕОРІЇ”
(для бакалаврів, спеціалістів)

МАУП

Київ
ДП “Видавничий дім “Персонал”
2013

Підготовлено доцентом кафедри соціології *В. І. Вировим*

Затверджено на засіданні кафедри соціології (протокол № 5 від 11.01.07)

Перезатверджено на засіданні кафедри соціології
(протокол № 4 від 28.04.10)

Схвалено Вченою радою Міжрегіональної Академії управління персоналом

Вировий В. І. Навчальна програма дисципліни “Сучасні соціологічні теорії” (для бакалаврів, спеціалістів). — К.: ДП «Вид. дім «Персонал», 2013. — 14 с.

Навчальна програма містить пояснювальну записку, тематичний план, зміст дисципліни “Сучасні соціологічні теорії”, питання для самоконтролю, теми контрольних робіт, а також список літератури.

- © Міжрегіональна Академія управління персоналом (МАУП), 2013
- © ДП «Видавничий дім «Персонал», 2013

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Сучасні умови розвитку українського суспільства, його реформування у плані подальшої структуризації, удосконалення потребують відповідної підготовки спеціалістів, здатних забезпечити ефективне управління соціально-економічними, політичними та культурно-національними процесами в суспільстві, його динамічний розвиток. Розв'язання цих завдань значною мірою залежить від раціонального осмислення набутого людського досвіду, знань про суспільство, які протягом століть відокремлювалися в єдину імперичну обґрунтовану наукову теорію, що динамічно розвивається. Саме ознайомлення з історією соціології є невіддільною складовою загальносоціологічних знань студентів, необхідною умовою їх становлення як висококваліфікованих фахівців.

Історія соціології, складовою якої є сучасні соціологічні теорії, належить до циклу фундаментальних дисциплін гуманітарного профілю. За низкою тем курс історії соціології тісно пов'язаний з іншими дисциплінами навчального плану, зокрема політологією, політичною соціологією, політичною психологією, конфліктологією, соціологією організації та управління.

Мета вивчення курсу — усвідомити роль і значення сучасних соціологічних теорій у процесі розвитку суспільства, опанувати історичні форми та напрями розвитку соціологічних знань, їх взаємозв'язок, взаємовплив і наукову цінність з позицій сьогодення, а також науково-теоретичні, соціально-політичні та ідеологічні чинники впливу на розвиток, характер і спрямованість теоретичної думки та емпіричних досліджень у соціології.

Програмою курсу передбачено виконання контрольної роботи, складання заліку та іспиту.

МАУП

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН
дисципліни
“СУЧАСНІ СОЦІОЛОГІЧНІ ТЕОРІЇ”

№ пор.	Назва змістового модуля і теми
1 2	Змістовий модуль I. Соціологічні теорії розвитку суспільства Особливості розвитку сучасної соціологічної теорії Сучасні соціологічні концепції суспільства
3 4 5	Змістовий модуль II. Соціологічні концепції поведінки, конфліктів, культури Сучасні соціологічні теорії поведінки людини в суспільному житті Соціологія конфліктів Соціологічні процеси в сучасній соціології
6 7 8 9 10	Змістовий модуль III. Соціологічні концепції управління, влади, економічного життя Управління суспільством — одна з основних проблем сучасної соціології Проблема влади та демократії на сучасному етапі Сучасні соціологічні концепції економічного життя Інтераціоналізм як один з напрямів соціальної психології Дослідження масової комунікації в сучасній соціології
Разом годин: 108	

ЗМІСТ
дисципліни
“СУЧАСНІ СОЦІОЛОГІЧНІ ТЕОРІЇ”

Змістовий модуль I. Соціологічні теорії розвитку суспільства

Тема 1. Особливості розвитку сучасної соціологічної теорії

Сутність соціально-філософських концепцій (Фрейдера соціологія, інтегральна соціологія П. Сорокіна, концепція масового суспільства масової культури та ін.), академічна соціологія (розуміюча

соціологія, структурно-функціональний аналіз та ін.), прикладна соціологія як структурні елементи специфічних галузей сучасної західної соціології.

Основні етапи розвитку сучасної західної соціології. Емпірична соціологія та її основні проблеми. Основні тенденції розвитку сучасного етапу західної соціології (позитивістсько-натуралістична розуміюча соціологія). Соціальна теорія марксизму та її розвиток у сучасних умовах.

Література [1–4; 6–9; 12]

Тема 2. Сучасні соціологічні концепції суспільства

К. Попер та його теорія соціологеми відкритого та закритого суспільств. У. Ростоу про п'ять стадій технологічного розвитку суспільства. Еволюція суспільства Т. Парсонса. Макросоціологічна теорія Е. Шілза. О. Тоффлер про сутність розвитку суспільного життя.

Теорія індустріального суспільства у поглядах Р. Арона та У. Ростоу. Теорія “постіндустріального” суспільства (Д. Белл, З. Бжезинський, А. Тоффлер, А. Турен, Ж. Фурастьє). Сутність доринкового (традиційного), індустріального і постіндустріального суспільства.

Модель соціальної стратифікації Р. Дарендорфа. Вчення П. Сорокіна про соціальну стратифікацію. Стратифікаційна модель У. Уотсона.

Література [1–9; 11; 12]

Змістовий модуль II. Соціологічні концепції поведінки, конфліктів, культури

Тема 3. Сучасні соціологічні теорії поведінки людини в суспільному житті

Р. Мертон і теорія особистої аномії. Теорія дії Т. Парсона. К. Юнг про архетипи та соціальну поведінку. Соціальні форми деструктивної поведінки Є. Фромма. Теорія соціальної установки (Ф. Знанецький, Р. Мертон та ін.). Диспозиційна теорія особистості (В. А. Ядов). Соціологічна теорія “символічного насильства” П. Бурдьє. Соціальна логіка міжсуб'єктних комунікацій Ю. Хамбермасі.

Література [1–9; 12]

Тема 4. Соціологія конфліктів

Діалектична теорія конфлікту Р. Дарендорфа. Л. Козер про сутність соціальних конфліктів. Р. Парк про взаємодію як основу конфлікту. Концепція соціального конфлікту К. Боулдінга. Теорія кооперації та конкуренції і “закон соціальних відносин” М. Дойча. Т. Парсонс про сутність конфліктних явищ. “Критично-рефлекторна” концепція А. Гоулдера. Новий інституціональний підхід до конфлікту (Л. Бурдьє, Гідденс, Н. Флігстайн та ін.).

Література [1–9; 12]

Тема 5. Соціологічні процеси в сучасній соціології

П. Сорокін про сутність соціокультурної динаміки. Історична соціологія “осьового часу” К. Ясперса. П. Бурдьє про соціально-культурні правила, “стиль життя”. Концепції елітарної культури (Т. Адорно та ін.). Сутність “масової культури” у сучасній соціології (Л. Уайт та ін.). Етноцентричний підхід до розуміння культури. Культурний релятивізм як самобутність будь-якої культури. Р. Мертон про сутність соціокультурної структури. Погляди представників функціональної школи (Т. Парсонс, Р. Мертон, О. Діа, Л. Шнайдер та ін.) та місце релігії у структурі культури. С. Ліпсет про сутність моралі та її роль у політичних організаціях.

Література [1–8; 12]

Змістовий модуль III. Соціологічні концепції управління, влади, економічного життя

Тема 6. Управління суспільством — одна з основних проблем сучасної соціології

“Емпірична” школа (П. Дракер) про сутність системи управління людськими відносинами. Концепція “революції менеджерів” (М. Цейтлін, М. Аллен, Д. Джеймс та ін.). Теорія соціальної організації про сутність управління (П. Блау, Г. Саймон, Ф. Селзінк та ін.). Концепція соціотехнічної організації (Е. Трист та ін.). Проблема взаємодії організації із соціальним середовищем (Г. Олдріх). Концепція неформальних, добровільних організацій (Д. Кнох).

Література [1–8; 12]

Тема 7. Проблема влади та демократії на сучасному етапі

Погляди С. Ліпста на сутність демократії в сучасному світі. Концепції деідеологізації Е. Шилза і Д. Белла. О. Тоффлер та У. Ростоу про сутність демократичного устрою суспільства. У. Ростоу про демократизацію суспільного життя. Проблеми влади та демократії у вченнях Р. Даля і М. Корзье.

Література [1–8; 12]

Тема 8. Сучасні соціологічні концепції економічного життя

Передумови виникнення соціології економічного життя. Н. Смелзер — засновник економічної соціології. Сутність інституціоналізації соціології економічного життя (Т. Деніс, Д. Мур та ін.). Р. Сведберг про сутність “порівняльної мікросоціології”.

Література [3; 8; 10; 12]

Тема 9. Інтераціоналізм як один з напрямів соціальної психології

Теорія символічного інтераціоналізму Г. Міда. Сутність поглядів представників чиказької школи (Г. Блумер) та айовської школи (М. Кун) на інтераціоналістський підхід соціальної психології.

Теорія ролей (Т. Харбін). Теорія референтних груп (Г. Хаймен, Р. Мертон). Концепція “соціальної драматургії” Е. Гофмана.

Література [3–5; 8; 13–15]

Тема 10. Дослідження масової комунікації в сучасній соціології

Теорія П. Лазерсфельда про роль засобів масової комунікації у формуванні громадянської думки. Р. Мертон про роль прикладних соціальних досліджень у галузі масової комунікації. Г. Маклуен про вплив сучасних засобів масової комунікації на формування людської свідомості.

Література [3–5; 8; 12]

ПИТАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ

1. Особливості впливу Фрейдівної соціології на розвиток сучасної соціології.
2. Сутність інтегральної соціології П. Сорокіна.
3. Основні положення концепції масового суспільства і масової культури.
4. Структурно-функціональний аналіз як один із напрямів сучасної соціології.
5. Прикладна соціологія та її місце в сучасній західній соціології.
6. Характеристика основних етапів розвитку сучасної соціології.
7. Основні проблеми емпіричної соціології.
8. Позитивістсько-натуралістичний напрям розвитку західної соціології.
9. Особливості неомарксистської соціології.
10. Розуміюча соціологія та її вплив на розвиток сучасної соціології.
11. Сутність соціальної теорії марксизму та її місце в сучасній соціології.
12. Основні ідеї теорії соціології відкритого та закритого суспільств К. Попера.
13. У. Ростоу про п'ять стадій технологічного розвитку суспільства.
14. Т. Парсонс про еволюцію суспільства.
15. Макросоціологічна теорія Е. Шілза.
16. Погляди О. Тоффлера про сутність розвитку суспільного життя.
17. Теорія індустріального суспільства Р. Арона.
18. Теорія індустріального суспільства У. Ростоу.
19. Основні ідеї постіндустріального суспільства Д. Белла.
20. О. Тоффлер про сутність постіндустріального суспільства.
21. А. Турен та його ідеї про постіндустріальне суспільство.
22. Основні положення постіндустріального суспільства Ж. Фурастьє.
23. Характеристика ідей постіндустріального суспільства Д. Белла, О. Тоффлера, А. Турена та Ж. Фурастьє.
24. Роль теорій індустріального та постіндустріального суспільств на сучасному етапі суспільного розвитку.
25. Сутність моделі соціальної стратифікації Р. Дарендорфа.
26. П. Сорокін про значення поняття “соціальний простір” у розкритті сутності соціальної стратифікації та мобільності.

27. П. Сорокін про поняття та основні форми соціальної стратифікації.
28. П. Сорокін про місце флуктуації у визначенні економічної стратифікації.
29. Основні положення флуктуації висоти та профілю економічної стратифікації П. Сорокіна.
30. Основні ідеї політичної стратифікації П. Сорокіна.
31. П. Сорокін про сутність внутрішньо професійної та міжпрофесійної стратифікації.
32. П. Сорокін про сутність флуктуації професійної стратифікації.
33. Стратифікаційна модель У. Уотсона.
34. Концепція соціальної мобільності П. Сорокіна.
35. Вплив ідей соціальної стратифікації Р. Дарендорфа, П. Сорокіна, У. Уотсона на сучасну структуру суспільства.
36. Теорія особистої аномії Р. Мертона.
37. Теорія дій Т. Парсонса.
38. Вчення про архетипи та соціальну поведінку К. Юнга.
39. Соціальні форми деструктивної поведінки Е. Фромма.
40. Сутність теорії соціальної установки.
41. Диспозиційна теорія особистості.
42. Соціологічна теорія “символічного насильства” П. Бурдьє.
43. Соціальна логіка міжсуб’єктних комунікацій Ю. Хабермаса.
44. Сутність протилежності теорій Р. Мертона і Т. Парсонса щодо поведінки людей.
45. Ідеї про поведінку людей К. Юнга і Е. Фромма, актуальні в сучасних умовах розвитку суспільства.
46. Сучасні проблеми поведінки людей на основі сучасних соціологічних концепцій про поведінку.
47. Діалектична теорія конфлікту Р. Дарендорфа.
48. Теорія соціальних конфліктів Л. Козера.
49. Погляди Р. Паркера на взаємодію як основу конфлікту.
50. Концепція соціального конфлікту К. Боулдінга.
51. Теорія кооперації та конкуренції М. Дойча.
52. М. Дойч про сутність “закону соціальних відносин”.
53. Концепція конфліктних явищ Т. Парсонса.
54. Сутність “критично-рефлекторної” концепції А. Гоулдера.
55. Погляди Л. Бурдьє на сутність конфлікту.
56. Гідденс про сутність суспільних конфліктів.

57. Відмінність концепцій конфлікту нового інституціонального підходу і конфліктних явищ Т. Парсонса.
58. Значення теорій конфлікту Р. Дарендорфа і Л. Козера на сучасному етапі розвитку суспільства.
59. Основні ідеї соціокультурної динаміки П. Сорокіна.
60. Сутність історичної соціології “осьового часу” К. Ясперса.
61. Погляди на соціально-культурні правила, “стиль життя” П. Бурдьє.
62. Основні ідеї концепції елітної культури та її вплив на формування людини і людських відносин.
63. Вплив “масової культури” на розвиток суспільних відносин.
64. Сутність етноцентричного підходу до розуміння культури.
65. Сутність культурного релятивізму та його місце у структурі сучасної соціології.
66. Р. Мертон про вплив соціокультурних структур на формування особистості.
67. Т. Парсонс про місце релігії у структурі культури.
68. Погляди Р. Мертона на місце релігії у структурі культури.
69. С. Ліпсет про роль моралі в системі політичних організацій.
70. Сутність відмінностей соціокультурних поглядів П. Сорокіна і Р. Мертона та їх значення в розвитку суспільства.
71. Місце релігії у структурі культури на основі аналізу поглядів К. Ясперса та представників функціональної школи.
72. Система управління людськими відносинами у поглядах представників “емпіричної школи”.
73. Сутність соціально-філософської концепції “революції менеджерів”.
74. Основні ідеї управління в теорії соціальної організації.
75. Сутність концепції соціотехнічної організації.
76. Особливості взаємодії організації із соціальним середовищем.
77. Роль концепції неформальних і добровільних організацій у системі управління.
78. Відмінність теорії соціальної організації від соціологічної організації.
79. С. Ліпсет про сутність демократії.
80. Концепція деідеологізації Е. Шілза.
81. Концепція деідеологізації Д. Белла.
82. Погляди О. Тоффлера на демократичний устрій суспільства.

83. Основні ідеї демократичного суспільного життя У. Ростоу.
84. Проблема влади та демократії у вченнях Р. Даля і М. Корзьє.
85. Особливості ідей деідеологізації Е. Шілза і Д. Белла.
86. Характеристика ідей демократичного суспільного життя О. Тоффлера та У. Ростоу.
87. Вплив вчень К. Маркса, М. Вебера та Т. Веблена на становлення і розвиток економічної соціології.
88. Сутність інституціоналізації соціології економічного життя.
89. Особливості розвитку соціології економічного життя з початку 70-х років ХХ ст. дотепер.
90. Сутність “порівняльної макросоціології” Р. Сведберга.

ТЕМИ КОНТРОЛЬНИХ РОБІТ

1. Інтегральна соціологія П. Сорокіна.
2. Основні етапи розвитку сучасної західної соціології.
3. Основні проблеми емпіричної соціології на сучасному етапі.
4. К. Попер та його теорія соціології відкритого та закритого суспільств.
5. Концепція технологічного розвитку суспільства Т. Парсонса.
6. Макросоціологічна теорія Е. Шілза.
7. О. Тоффлер про розвиток суспільного життя.
8. Теорія індустріального суспільства У. Ростоу.
9. Модель соціальної стратифікації Р. Дарендорфа.
10. Стратифікаційна модель У. Уотсона.
11. Теорія соціальної поведінки К. Юнга.
12. Диспозиційна теорія особистості.
13. Соціологічна теорія “символічного насильства” П. Бурдьє.
14. Концепція соціальних конфліктів Л. Козера.
15. Соціокультурна динаміка П. Сорокіна.
16. Теорія “масової культури” та її прояв у суспільному житті.
17. Концепція Т. Адорно про елітарну культуру.
18. Місце релігії у структурі культури з позицій представників функціональної школи.
19. С. Ліпсет про роль моралі у взаємодії політичних організацій.
20. “Емпірична школа” про систему управління людськими відносинами.

21. Концепція “революції менеджерів” про сутність управління.
22. Місце теорії соціальної організації в управлінні соціальними процесами.
23. Основні ідеї концепції соціотехнічної організації.
24. Г. Олдріх про сутність взаємодії організації з соціальним середовищем.
25. Погляди С. Ліпсета про сутність демократії.
26. Концепція деідеологізації Д. Белла.
27. О. Тоффлер про демократичний устрій суспільства.
28. Проблеми влади та демократії у вченні М. Корзье.
29. Порівняльний аналіз поглядів К. Маркса, М. Вебера та Т. Веблена у формуванні економічної соціології.
30. Особливості розвитку економічної соціології в сучасних умовах.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

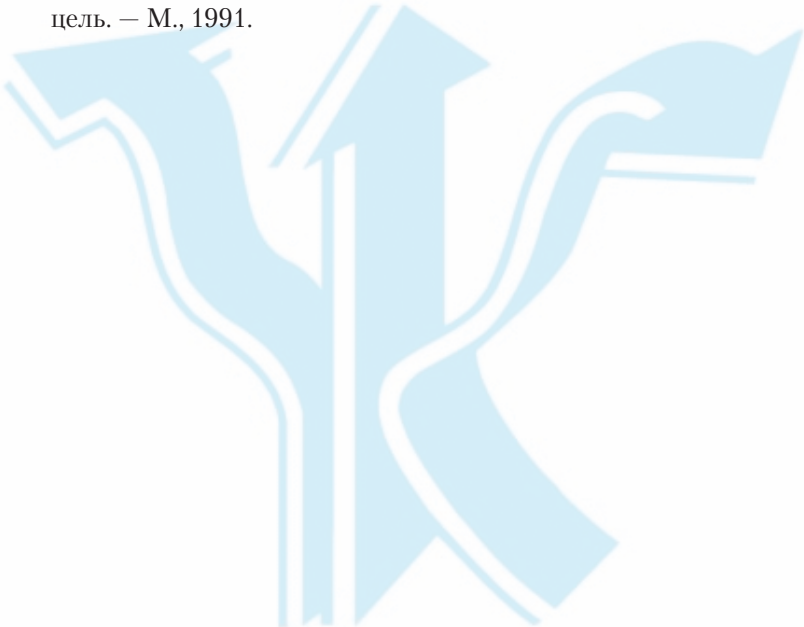
Основна

1. *Бачинин В. А., Синдулов Ю. А.* История западной социологии: Учеб. — СПб., 2002.
2. *История социологии.* — Минск, 1997.
3. *История социологии в Западной Европе и США.* — М., 1998.
4. *История теоретической социологии: В 4 т.* — М., 1997.
5. *Новое и старое в теоретической социологии.* — М., 1999.
6. *Погорілий О. І.* Соціологічна думка ХХ ст.: Посіб. — К., 1996.
7. *Ручка А. О., Танчер В. В.* Курс історії теоретичної соціології. — К., 1995.
8. *Современная западная социология: Словарь.* — М., 1990.
9. *Социология. Наука об обществе: Учеб. пособие.* — Харьков, 1996.
10. *Соколова Г. Н.* Экономическая социология: Учеб. — М., 2000.
11. *Сорокин П. А.* Человек. Цивилизация. Общество. — М., 1992.
12. *Западная социология.* — СПб., 1997.

Додаткова

13. *Аррон.* Этапы развития социологических мыслей. — М., 1993.
14. *Бердяев Н.* Истоки и смысл русского коммунизма. — М., 1990.
15. *Бердяев Н.* Смысл истории. — М., 1990.
16. *Дюркгейм Э.* Самоубийство. Социологические этюды. — М., 1994.
17. *Дар Эль.* Социология. — М., 1995.

18. *Фрейд З.* По ту сторону принципа наслаждения. Я и оно. Неудовлетворительность культуры. — СПб., 1998.
19. *Сорокин П. А.* Социальная стратификация и мобильность. Человек. Цивилизация. Общество. — М., 1992.
20. *Сорокин П. А.* Социокультурная динамика. Человек. Цивилизация. Общество. — М., 1992.
21. *Ясперс К.* Смысл и назначение истории. Истоки истории и ее цель. — М., 1991.

МАУП

ЗМІСТ

Пояснювальна записка.....	3
Тематичний план дисципліни “Сучасні соціологічні теорії”	4
Зміст дисципліни “Сучасні соціологічні теорії”	4
Питання для самоконтролю	8
Теми контрольних робіт.....	11
Список літератури	12

Відповідальний за випуск *А. Д. Вегеренко*
Редактор *І. В. Хронюк*
Комп'ютерне верстання *С. А. Шередега*

Зам. № ВКЦ-5135

Формат 60 84/16. Папір офсетний.
Друк ротатійний трафаретний. Наклад 50 пр.
Міжрегіональна Академія управління персоналом (МАУП)
03039 Київ-39, вул. Фрометівська, 2, МАУП

ДП «Видавничий дім «Персонал»
03039 Київ-39, просп. Червонозоряний, 119, літ. ХХ

*Свідоцтво про внесення до Державного реєстру
суб'єктів видавничої справи ДК № 3262 від 26.08.2008 р.*